

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет початкової освіти

Кафедра фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Кафедра виховних технологій та педагогічної творчості

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Кафедра дошкільної освіти

Кафедра психології

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма Початкова освіта. Дошкільна освіта

Розробники програми:

Л. М. Роєнко: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Л. М. Байдюк: викладач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

О. П. Муковіз: доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії початкового навчання

С. С. Попиченко: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

О. В. Лоюк: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри виховних технологій та педагогічної творчості

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Обговорена та рекомендована до затвердження на засіданні науково-методичної комісії факультету/інституту початкової освіти

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні навчально-методичної ради університету

Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ р.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувачів вищої освіти

Практична підготовка студентів факультету початкової освіти є обов'язковим складником їх професійної підготовки, необхідною для здобуття ними першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, та має за мету набуття здобувачами вищої освіти професійних компетентностей.

Головна умова результативності фахового становлення – взаємодія теоретичної і практичної підготовки. Компетентне виконання педагогічної діяльності можливе через володіння вміннями, які формуються у студентів в процесі практики.

Проходження здобувачами вищої освіти різних видів практик здійснюється протягом всього періоду навчання. Її безперервність та послідовність впродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім педагогам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здобувати необхідний і достатній обсяг практичних знань і умінь.

Нормативну й інформаційну основу усіх видів практик складає законодавча база в галузі освіти України, навчальний план напряму підготовки, освітня програма та робочі навчальні програми з практик першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

1.2. Мета практичної підготовки

Мета практичної підготовки полягає в: ознайомленні здобувачів вищої освіти із особливостями організації освітнього процесу в Новій українській школі; формуванні фахової компетентності, професійної майстерності майбутніх фахівців щодо реалізації знань та умінь, необхідних для організації роботи з учнями молодшого шкільного віку в реальних умовах.

1.3. Завдання практичної підготовки:

- ознайомитися з основними напрямками та змістом педагогічної діяльності;
- інтегрувати, поглиблювати та закріплювати набуті за час навчання психолого-педагогічні та фахові знання, застосувати їх у практичній діяльності;
- розвивати вміння використовувати теоретичні знання під час вирішення конкретних навчальних і виховних ситуацій;
- удосконалювати у студентів навички проведення психолого-педагогічного дослідження особистості дитини молодшого шкільного віку та класного колективу;

- удосконалювати вміння добирати навчальний матеріал, відповідно до програмових вимог, враховуючи особливості підручника та рівень навчальних досягнень всіх учнів класу та потенційні можливості дітей з особливими освітніми потребами;
- формувати навички творчого, науково-педагогічного та методичного пошуку, ознайомитись з ефективними педагогічними технологіями;
- формувати у здобувачів вищої освіти навички планувати та проводити уроки різного типу з використанням різноманітних методичних прийомів, методів, технологій на засадах ідеї дитиноцентризму та реалізації системи дидактичних принципів;
- формувати вміння аналізувати й оцінювати власну діяльність, а також коригувати її на основі рефлексії, професійно самовдосконалюватися.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти володіє такими компетентностями:

ЗК 3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності педагога. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

ЗК 4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною (або іноземною) мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

ЗК 6. Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики.

ЗК 7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням (або дітям раннього

і дошкільного віку) різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК 8. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК 9. Адаптивна. Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання молодших школярів (або дітей раннього і дошкільного віку), спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією закладу освіти й колегами.

ФК 2. Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку.

ФК 3. Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій ланці освіти.

ФК 4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти

ФК 5. Професійно-комунікативна компетентність. Здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

ФК 7. Інклюзивна компетентність. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, ураховуючи різні освітні потреби учнів з обмеженими можливостями здоров'я.

Очікувані результати навчання:

ПРН 3. Знати вікові особливості молодшого шкільного віку, індивідуальні відмінності в перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи.

ПРН 5. Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (Базовим компонентом дошкільної освіти) під час розв'язування навчальнопізнавальних і професійнозорієнтованих задач.

ПРН 6. Володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів дітей раннього і дошкільного віку та стратегії їх урахування в процесі розвитку й виховання.

ПРН 7. Володіти уміннями організувати ефективно і продуктивно інклюзивне навчання.

ПРН 8. Проектувати зміст освітньої діяльності в закладах освіти.

ПРН 9. Моделювати процес навчання учнів початкової школи певного предмету: розробляти проекти уроків, методику роботи над окремими видами завдань.

ПРН 10. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми, здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання.

ПРН 11. Проводити інтегровані заняття, інтегровані тематичнопроектні дні (тижні) в закладах освіти та аналізувати їх щодо досягнення мети й завдань, ефективності застосованих форм, методів, засобів і технологій.

ПРН 12. Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для учнів початкової школи.

ПРН 13. Здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійнопедагогічних задач.

ПРН 14. Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу дітьми раннього і дошкільного віку на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

ПРН 15. Використовувати сучасні засоби комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього педагога.

ПРН 16. Проводити корекційно-розвиваючу роботу з дітьми раннього і дошкільного віку.

ПРН 17. Планувати роботу з батьками з питань виховання дітей у сім'ї, залучати їх до активної співпраці.

ПРН 19. Створювати рівноправний і справедливий клімат в освітньому закладі незалежно від соціальнокультурно-економічного контексту.

II. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК

Відповідно до навчального плану, який затверджений в установленому порядку діє наступний порядок проходження студентами практики відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

№	Вид практика	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю	Тривалість	Семестр
1.	Навчальна практика в початковій школі	6	залік	2 тижні 2 тижні	3 4
2.	Навчальна (ознайомча) практика в закладах дошкільної освіти	3	залік	2 тижні	5
3.	Практика в оздоровчих таборах	3	залік	2 тижні	6
4.	Практика в закладах дошкільної освіти	6	залік	4 тижні	7
5.	Практика в початковій школі	9	екзамен	6 тижнів	8

III. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Базами проходження практик є заклади загальної середньої освіти різних типів, позашкільні заклади, дитячі будинки м. Умані та Уманського району, а також заклади загальної середньої освіти за місцем проживання та працевлаштування студента-практиканта, які мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Здобувачі вищої освіти мають право самостійно за узгодженням відповідних кафедр, адміністрацією факультету добирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. У цьому випадку здобувач вищої освіти повинен подати на їх розгляд клопотання від бази практики (Додаток А) за 2 тижні до початку проходження практики.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, в якій беруть участь студенти-практиканти, групові керівники та керівник практикою на факультеті. На ній відповідальний за проведення практики знайомить здобувачів, керівників, з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками практикантів, їх групових керівників.

Груповими керівниками-методистами навчальної практики в початковій школі призначаються викладачі кафедри педагогіки та освітнього менеджменту; викладачі кафедри психології.

Груповими керівниками-методистами навчальної (ознайомчої) практики в закладах дошкільної освіти призначаються викладачі кафедри дошкільної освіти; викладачі кафедри психології та педагогіки розвитку дитини.

Груповими керівниками-методистами практики в оздоровчих таборах призначаються викладачі кафедри виховних технологій та педагогічної творчості.

Груповими керівниками-методистами практики в закладах дошкільної освіти призначаються викладачі кафедри дошкільної освіти.

Груповими керівниками-методистами практики в початковій школі призначаються викладачі кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі, методистами – викладачі кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі; викладачі кафедри виховних технологій та педагогічної творчості.

Груповий керівник-методист:

- перед початком практики забезпечує необхідною документацією з практики методистів, керівників баз практик, здобувачів вищої освіти;
- проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці та контролює умови праці і побуту студентів;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про порядок звітності з практики;
- контролює виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти й методистами;
- допомагає здобувачам вищої освіти скласти індивідуальний план роботи на весь період практики (навчальна діяльність, виховна робота та ін.);
- у перший день практики разом з методистами кафедр та адміністрацією від бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
- проводить засідання з академічною групою здобувачів вищої освіти щодо питань організації і проведення практики;
- раз на тиждень перевіряє щоденник спостережень, записує зауваження та поради щодо подальшої роботи здобувача вищої освіти, контролює ведення практикантами документації, затверджує індивідуальний план роботи;
- надає практикантам консультації щодо виконання програми практики;
- надає методичну допомогу в оформленні документації;
- групові керівники-методисти з методистами, класними керівниками, учителями-предметниками визначають теми залікових уроків, занять,

виховних заходів, які будуть проводитися практикантами та відвідує залікові виховні заходи, уроки, заняття, аналізує, оцінює їх;

- перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики; за результатами практики складає звіт і подає його керівнику практики по факультету;

- бере участь у факультетських настановчих і підсумкових конференціях з практики, нарадах на базі практики з питань організації і проведення практики;

- бере участь у проведенні загального підсумку з практики; разом з методистами, керівником практики по факультету оцінює роботу здобувача вищої освіти, виставляє у відомість та залікову книжку загальну оцінку з практики.

Методист:

- разом з груповими керівниками-методистами практики від університету, керівником бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;

- спільно з керівником практики від бази практики визначає види роботи;

- спостерігає за практичною діяльністю здобувачів вищої освіти, визначає їх рівень підготовки до професійної діяльності, диференційовано підходить до завдань, які повинен виконати практикант;

- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях, нарадах з питань практики на факультеті, базі практики;

- надає студентам консультації щодо виконання програми практики;

- бере участь у проведенні заліку з практики і разом з керівником практики по факультету, груповим керівником-методистом оцінює роботу здобувача вищої освіти;

- аналізує документацію, подану здобувачами вищої освіти, складає звіт за наслідками практики і подає його завідувачу кафедри та груповому керівникові-методистові;

- з учителем-предметником визначає теми залікових уроків, предметних виховних заходів, що будуть проводитися студентами-практикантами;

- затверджує конспекти уроків, виховних заходів, занять;

- відвідує залікові уроки, заняття, виховні заходи, аналізує й оцінює їх;

- у разі необхідності проводить показові уроки, заняття, виховні предметні заходи чи їх фрагменти;

- здійснює методичне керівництво педагогічною практикою здобувачів вищої освіти, консультує їх з актуальних питань навчання, виховання, професійної орієнтації учнів, роботи з батьками тощо.

Обов'язки здобувачів вищої освіти у період проходження практики:
до початку практики:

- вивчити правила охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії.

- отримати в керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів і з'ясувати терміни їх здачі;

під час проходження практики:

- своєчасно прибути на місце проходження практики;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики у повному обсязі;

- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- розробити графік проведення занять та довести його до відому керівників практики;

- відвідувати та здійснювати аналіз заняття у своїх колег-практикантів;
- нести відповідальність за виконану роботу.

після завершення практики:

- протягом трьох днів здати звітну документацію методистам для перевірки;

- підготуватися до захисту практики і отримати оцінку виконаної роботи;

- взяти участь в роботі підсумкової конференції.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Звітна конференція із захисту практики відбувається у присутності комісії, яка призначається розпорядженням декана, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

Характеристика про роботу здобувача вищої освіти завіряється керівником установи бази практики (Додаток Б). При проходженні навчальної практики в початковій школі характеристика пишеться пишеться на академічну групу та завіряється керівником установи бази практики.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт разом з іншими

документами, визначеними робочою програмою практики (щоденник, характеристика (виробничі практики) подається на перевірку груповому керівнику практики від університету.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інше (Додаток В).

Захист практик відбувається в формі короткої доповіді здобувача вищої освіти, керівника з наступним обговоренням комісії. Оцінювання практики здобувачів вищої освіти відбувається згідно з критеріями та шкалою оцінювання ECTS. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним графіком, працюють за фахом і місце роботи яких відповідає вимогам програми практик, подають витяг з трудової книжки (або ксерокопію трудової книжки, завірена керівником установи), довідку з місця роботи (якщо він працює за сумісництвом) та характеристику, звіт, робочу документацію із наступним її поверненням здобувачу вищої освіти. Загальна оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку за підписом групового керівника після перевірки робочої документації всіма методистами за наявності їх підписів на титульній сторінці робочої документації. Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні рейтингу успішності здобувача вищої освіти. Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних документів. Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з університету. Підсумки проведення практик на засіданні кафедр:

- педагогіки та освітнього менеджменту, психології (*навчальна практика в початковій школі*);
- дошкільної освіти, психології та педагогіки розвитку дитини (*навчальна (ознайомча) практика в закладах дошкільної освіти*);
- виховних технологій та педагогічної творчості (*практика в оздоровчих таборах*);
- дошкільної освіти (*практика в закладах дошкільної освіти*);
- фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі (*практика в початковій школі*).

VI. ЗМІСТ ПРАКТИК ЗА ВИДАМИ

Навчальна практика в початковій школі

6.1. Мета практики: освоєння здобувачами вищої освіти методичних основ організації освітньої роботи у школі та розвиток вмінь досліджувати психолого-педагогічні особливості класного колективу й особистості учня.

6.2. Завдання практики:

- розвиток умінь здобувачів вищої освіти планувати дослідницьку роботу;
- практичне ознайомлення із загальною організацією освітньої роботи у школі;
- вивчення студентами особливостей навчально-методичної роботи психолога, вчителя початкових класів та класного керівника;
- розвиток вмінь і навичок проводити дослідження психолого-педагогічних характеристик учнівського колективу та окремого учня;
- здійснення пасивної участі здобувачів вищої освіти у процедурі психологічної корекції (розвиваючої роботи): формування умінь спостерігати, аналізувати отримані результати, планувати подальшу психологічну роботу;
- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу кожного студента.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність

1. Взяти участь у настановчій та підсумковій конференціях щодо організації та проходження практики.

2. Ознайомитись із навчально-виховним закладом (бесіди з адміністрацією, психологом, вчителями).

3. Вести щоденник практики з аналізом роботи кожного дня. У щоденнику відображається зміст проведеної здобувачем вищої освіти роботи, записуються спостереження, зауваження керівників практики та власні пропозиції й рекомендації щодо оптимізації та проведення практики.

4. Розробити індивідуальний план роботи на період практики.

5. Вивчити схему психологічного аналізу уроку.

6. Вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність практичного психолога, вчителя початкових класів та класного керівника, аналіз змісту їх професійної діяльності.

7. Підібрати матеріали для проведення просвітницько-виховної діяльності.

8. Ознайомитися із діагностичною роботою практичного психолога освітнього закладу та ознайомитися з особливостями їх здійснення.

Змістовий модуль 2. Виховна діяльність

1. Сприяти згуртуванню учнівського колективу.

2. Пропагувати здоровий спосіб життя.

3. Участь у виховних заходах, що проводяться у закладі та їх обговорення.

5. Провести два просвітницько-виховних заходи (бесіда, ток-шоу, організація виставки, випуск стінгазети, стендів тощо).

Змістовий модуль 3. Методична діяльність

1. Опрацювати посадові обов'язки практичного психолога, вчителя початкових класів та класного керівника.

2. Ознайомитися з документацією практичного психолога, вчителя початкових класів та класного керівника.

3. Ознайомитись з учнівським колективом базового класу.

4. Участь у заходах, які проводяться психологом.

6. Здійснення пасивної участі здобувачів вищої освіти у процедурі психологічної корекції: формування умінь спостерігати і протоколювати, аналізувати отримані результати, планувати подальшу психологічну роботу.

7. Організація просвітницько-виховної роботи з учнями.

8. Підготувати звіт практиканта.

Змістовий модуль 4. Дослідницька діяльність

1. Проведення соціометричного дослідження.

2. Здійснення пасивної участі у процедурі психологічної діагностики: формування умінь спостерігати і протоколювати хід діагностичної роботи, аналізувати отримані дані, психологічний висновок, планувати подальшу психологічну роботу

3. Спостереження за поведінкою дітей, вчителів під час уроків; фіксування їх реакцій на зовнішні впливи, узагальнення психологічної інформації.

4. Виконати психоло-педагогічний аналіз 10 уроків;

5. Виконати завдання з науково-дослідної роботи (підготовка та збір матеріалу до написання курсової роботи).

7. Скласти психолого-педагогічну характеристику класу.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти

Після закінчення проходження практики здобувачі вищої освіти протягом трьох днів подають груповому керівнику матеріали практики.

Основні розділи звітної документації:

1. *Письмовий звіт про проходження навчальної практики в початковій школі*, підписаний безпосередньо керівником бази практики та завірений печаткою навчального закладу. В ньому мають бути представлені такі пункти: характеристика основних напрямків і завдань професійної діяльності практичного психолога, нормативних документів, що регулюють роботу психологічної служби даного закладу; висвітлення всіх етапів практики, зазначених вище; самоаналіз власної діяльності.

2. *Відгук (характеристика) на студента-практиканта*, підписана класним керівником та директором і завірена печаткою закладу (відгук від бази практики може бути індивідуальним (у випадку проходження практик за місцем проживання) або відгук на групу здобувачів вищої освіти).

3. *Щоденник навчальної практики в початковій школі.*

4. *Індивідуальний план роботи здобувача вищої освіти-практиканта*, затверджений керівником практики.

5. *Методичні матеріали двох просвітницько-виховних заходів* (план-конспект, сценарій та ін.).

6. *Психолого-педагогічний аналіз десяти уроків.*

7. *Матеріали соціометричного дослідження.*

8. *Психолого-педагогічна характеристика класу.*

6.5. Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики

Розподіл балів для оцінювання практики

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Письмовий звіт про проходження навчальної практики в початковій школі з характеристикою основних напрямків і завдань діяльності психолога в закладі проходження практики.	10
2.	Відгук (характеристика) на студента-практиканта, підписана класним керівником та директором і завірена печаткою закладу (відгук від бази практики може бути індивідуальним (у випадку проходження практик за місцем проживання) або відгук на групу здобувачів вищої освіти).	5
3.	Щоденник навчальної практики в початковій школі.	5
4.	Індивідуальний план роботи практиканта, затверджений керівником практики.	5
5.	Методичні матеріали просвітницько-виховного заходу	5 x 2
6.	Психолого-педагогічний аналіз десяти уроків	4 x 10
7.	Матеріали соціометричного дослідження.	10

8.	Психолого-педагогічна характеристика класу	10
9.	Фото-, відео- матеріали про проходження.	5
	Загальна кількість балів	100

Аналіз результатів практики проводиться за наступними критеріями:

- 1) обсяг виконаної роботи;
- 2) якість аналітичного звіту, висновків і пропозицій;
- 3) виконання роботи у встановлені терміни;
- 4) самостійність, ініціативність, творчий підхід до роботи;
- 5) своєчасність і якість подання звітної документації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчальна (ознайомча) практика в закладах дошкільної освіти

6.1. Мета практики: знайомлення здобувачів з основним змістом роботи закладів дошкільної освіти і особливостями їх функціонування; вивчення та аналіз професійної діяльності фахівців різного профілю, які працюють в цих освітніх закладах; поглиблення знань студентів із навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з ознайомлювальною практикою.

6.2. Завдання практики:

- Поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані при вивченні курсу «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з ознайомлювальною практикою.
- Сформувати знання про специфіку різних типів закладів дошкільної освіти, їхні завдання, зміст, особливості педагогічного процесу.

- Поглибити знання про специфіку роботи педагогів закладів дошкільної освіти, ознайомити з планом і умовами роботи фахівців у закладах дошкільної освіти.
- Сприяти адаптації студентів до умов майбутньої професійної діяльності.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Практика залучає здобувачів до різних видів педагогічної діяльності, в процесі яких у них розширюється спектр педагогічних компетенцій та формуються професійні педагогічні вміння і навички засобами:

- ознайомлення зі специфікою діяльності закладу дошкільної освіти, з програмами розвитку, виховання і навчання дітей в ЗДО; з документацією, яка регламентує діяльність закладу дошкільної освіти і роботою адміністрації даного освітнього закладу;
- ознайомлення з умовами життєдіяльності дітей в закладі дошкільної освіти, розвивальним середовищем групових кімнат і кабінетів; влаштуванням дитячих майданчиків; організацією освітньо-виховної роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей вихованців;
- спостереження та аналіз організації різних видів діяльності дітей (режимні моменти, самостійна діяльність дітей, гра, заняття, розваги);
- складання звіту на основі спостереження та узагальнення педагогічного досвіду педагогів.

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

1. Взяти участь у настановчій та підсумковій конференціях щодо організації та проходження практики.
2. Розробити індивідуальний план роботи на період практики.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

1. Вивчити основні нормативно-правові документи у сфері дошкільної освіти.
2. Ознайомитись (дистанційно, через онлайн 3D-тур) із діяльністю закладу дошкільної освіти.
3. Ведення щоденника практики з аналізом роботи кожного дня, де відображається зміст проведеної здобувачем роботи, записуються спостереження та результати аналізу спостережувальних видів діяльності.

Змістовий модуль 3. Науково-дослідна діяльність

1. Вивчення осередків розвитку дитини («Спортивний осередок», «Осередок відпочинку та усамітнення», «Осередок співпраці з батьками», «Ігровий осередок», «Осередок книги», «Осередок молодшої групи», «Осередок середньої групи», «Осередок старшої групи», «Обладнання та

спортивні предмети у фізкультурній залі», «Обладнання та матеріали у музичній залі», «Осередок образотворчої діяльності», «Осередок народознавства» використовуючи платформу 3D.

2. Узагальнення напрацьованого матеріалу.

3. Оформлення презентацій на опрацьованими осередками.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти

За результатами навчальної (ознайомчої) практики в закладах дошкільної освіти студенти подають таку робочу документацію:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики;
- фото- та відео- матеріали.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Звітна документація:

1. Характеристика-відгук про роботу здобувачів вищої освіти (завіряється керівником установи бази практики).

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру.

Письмовий звіт здобувача про проходження навчальної (ознайомчої) практики в закладах дошкільної освіти має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

6.5. Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики

Розподіл балів для оцінювання практики

№ п/п	Зміст роботи, виконаної студентом	Кількість балів
1.	Участь у настановній та підсумковій конференціях	20
2.	Індивідуальний план роботи студента-практиканта, затверджений керівником на період практики	20
3.	Щоденник практики	20

4.	Письмовий звіт студента про проходження навчальної (ознайомчої) практики в закладах дошкільної освіти	20
5.	Фото-, відео- матеріали про проходження практики	20
	Загальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
82-89	Добре	
75-81		
69-74		
60-68	Задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практики

90-100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на належному рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін оформлену на належному рівні документацію.

82-89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, в якому він перебував у період проходження практики, подав у визначений термін керівнику правильно оформлену документацію.

75-81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки колективу бази практики, керівника;

подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69-74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60-68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівника практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35-59 балів – FX («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою з практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

Практика в оздоровчих таборах

6.1. Мета практики: поглиблення і закріплення теоретичних знань про систему освітньої, позакласної та позашкільної роботи; формування умінь конструювати і організовувати окремі елементи виховного процесу; вивчати досвід освітньої, позакласної роботи у дитячих колективах закріплених загонів; спонукання здобувачів вищої освіти до професійного самовдосконалення, педагогічної творчості.

6.2. Завдання практики:

- формування теоретичних і практичних основ організації дозвілля дітей;
- розвиток умінь добирати цікавий матеріал та проводити виховну роботу з дітьми;

- розвиток умінь планувати, прогнозувати виховну роботу;
- формування уміння вивчати індивідуальність учня і проектувати програму його індивідуального розвитку в умовах позашкільної діяльності;
- громадянське виховання дітей на основі народних традицій, звичаїв, обрядів;
- формування досвіду здорового способу життя та зміцнення здоров'я дітей;
- удосконалення власної педагогічної майстерності: ведення психолого-педагогічного щоденника, оволодіння методиками і технологіями особистісної та колективної творчої діяльності, поповнення свого методичного фонду новими матеріалами по виховній роботі;
- розвиток умінь вибирати найефективніші методи і прийоми колективної та індивідуальної роботи з вихованцями;
- самоаналіз власної діяльності, відображений у психолого-педагогічному щоденнику, звіті студента-практиканта.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність

1. Настановча конференція, в ході якої студенти знайомляться з метою та змістом практики, індивідуальними завданнями та формами звітності.

2. Ознайомлення студентів з системою роботи закладу (оздоровчого табору) із специфікою діяльності даного освітнього закладу, правилами внутрішнього розпорядку.

Змістовий модуль 2. Виховна діяльність

1. Виконання функцій та обов'язків вихователя (командира) загону, здійснення виховної роботи:

- складання індивідуального плану виховної роботи з загonom у відповідності з планом роботи табору;
- організація постійного спілкування з дітьми, проведення індивідуальної роботи;
- сценарії виховних заходів: майстер-класи (1), психоло-педагогічні тренінги (1), ігри різних видів (5), командна робота (1 на вибір);
- вести психолого-педагогічні спостереження за дітьми, вивчаючи їх індивідуальні особливості, та занотовувати їх результати у щоденник;
- розробити план-сітку роботи загону (ланки) на основі загальнотабірного плану роботи;
- проводити всю виховну роботу з дітьми протягом зміни, передусім, контролюючи дотримання дітьми правил техніки безпеки та основ безпеки

життєдіяльності, створюючи психологічний комфорт під час перебування дітей у таборі, урізноманітнюючи їх щоденне дозвілля.

Змістовий модуль 3. Методична діяльність

1. Оформлення звіту та необхідної документації.
2. Підсумкова конференція, в ході якої студенти звітують групами про результати виконання завдань практики.

Змістовий модуль 4. Дослідницька діяльність

1. Вивчення колективу, в якому буде працювати практикант:
  - вивчення вікових та індивідуальних особливостей дітей, їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у загоні, шляхом вивчення документації, бесід з учнями, спостереження.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти:

- план-сітка роботи загону із зазначеними організаторами та виконавцями основних заходів, завірену груповим керівником практики (2 тижні);
- щоденник психолого-педагогічних спостережень (список дітей, назва табору та загону, речівка, загонова пісня, емблема, ескіз загонового куточка, перелік правил техніки безпеки, фото- та відео-матеріали тощо);
- сценарії виховних заходів: майстер-класи (1), психоло-педагогічні тренінги (1), ігри різних видів (5), командна робота (1 на вибір):
  - звіт студента;
  - характеристика з оцінкою студентської діяльності щодо проходження практики, завірену груповим керівником практики.

Примітка: документацію подавати у формі презентації.

6.5. Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики

90-100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вмис застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82-89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості,

байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75-81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69-74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60-68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики — «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35-59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0-34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

Критерії оцінювання проходження практики

№ п/п	Зміст роботи, виконаної студентом	Кількість балів
1.	План-сітка роботи загону	10
2.	Щоденник психолого-педагогічних спостережень	10
3.	Сценарії виховних заходів: майстер-класи (1), психолого-педагогічні тренінги (1), ігри різних видів (5), командна	20

	робота (1 на вибір)	
4.	Проведення 2 виховних заходів	20
5.	Характеристика про проходження практики в оздоровчих таборах	У залежності від оцінки у характеристиці: «3» – 10 «4» – 20 «5» – 30
6.	Звіт студента	10
	Всього	100

Практика в закладах дошкільної освіти

6.1. Мета практики:

Метою практики в закладах дошкільної освіти є забезпечення зв'язку між теоретичною та практичною підготовкою здобувачів вищої освіти, формування у них системи компетентностей для виконання професійних функцій вихователя дітей дошкільного віку.

6.2. Завдання практики:

- творче використання в педагогічній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти теоретичних знань і практичних умінь, набутих у процесі вивчення психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін;
- встановлення зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення психолого-педагогічних та методичних дисциплін, і практикою;
- ознайомлення з сучасним станом освітньої роботи у закладах дошкільної освіти та передовим педагогічним досвідом, розширення знань про керівництво дошкільною освітою з боку управління освіти міста (району);
- формування у здобувачів вищої освіти уміння організовувати навчально-виховний процес у закладі дошкільного освіти, проводити заняття з використанням сучасних інноваційних технологій навчання й виховання;
- спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми контролю навчально-виховного процесу в закладах дошкільної освіти;
- становлення та розвиток професійних умінь і навичок, виховання професійно-значущих якостей особистості, потреби у педагогічній самоосвіті;
- удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування;

- виховування стійкого інтересу й любові до педагогічної професії, розвиток творчої ініціативи та здатності реалізовувати особистісний творчий потенціал;
- формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності, розвиток дослідницьких здібностей та умінь, сприяння розвитку наукового потенціалу бакалаврів.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти про практику

Змістовий модуль 1. Ознайомлення із закладом дошкільної освіти та віковою групою

1. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з метою та змістом практики, методичними завданнями та формами звітності.

2. Ознайомлення з умовами виховання та навчання дітей дошкільного віку в конкретному закладі дошкільної освіти, з організаційно-методичними аспектами його роботи (бесіди з адміністрацією – завідувачем і методистом).

3. Робота у методичному кабінеті, вивчення статуту, річного плану закладу дошкільної освіти, аналіз довідок, актів фронтального та тематичного обстеження закладу відділом освіти, ознайомлення з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів.

4. Ознайомлення з правилами ведення та оформлення документації вікової групи, календарними планами вихователів.

5. Знайомство з дітьми вікової групи.

6. Складання індивідуального плану роботи практиканта на час проходження практики в закладах дошкільної освіти.

7. Відвідування занять кращих вихователів закладу, їх аналіз у щоденнику.

Змістовий модуль 2. Самостійне виконання практикантом обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку

1. Виконання обов'язків вихователя в повному обсязі у закріпленій групі (тривалість робочого дня практиканта 6 годин: з 8 год. до 14 год. – перша зміна, з 12 год. до 18 год. – друга зміна).

2. Складання календарного плану роботи відповідно до форми, прийнятої у закладі дошкільної освіти.

3. Підготовка та проведення навчальних та залікових занять з різних розділів програми (8 залікових занять за період практики). Для залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики.

4. Підготовка та проведення показових форм роботи з дітьми: екскурсій, святкових ранків, спортивних розваг, конкурсів, інсценізацій літературних творів, лялькових вистав, творчих ігор, виставок тощо.

5. Здійснення індивідуально-диференційованого підходу у навчанні та вихованні дошкільнят, проведення індивідуальної роботи з дітьми, створення емоційно-позитивної атмосфери педагогічного спілкування.

6. Робота з методичною літературою, аналіз отриманої інформації, адаптування її до рівня розвитку дітей групи, розроблення і виготовлення дидактичних матеріалів, наочних посібників.

7. Робота з батьками вихованців: проведення консультацій та бесід, відвідування дітей вдома, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.

Змістовий модуль 3. Дослідницька діяльність

1. Вивчення особистості дітей дошкільного віку та дитячого колективу шляхом спостереження за дітьми, бесіди з педагогами, батьками, анкетування батьків та вихователів.

2. Проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дітей та соціометричного дослідження групи.

3. Виконання наукових завдань та досліджень згідно з індивідуальною тематикою курсових робіт з методик дошкільної освіти.

4. Підбір технологій для реалізації завдань дослідження.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику

Завершальним етапом роботи практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики.

Кожен здобувач вищої освіти готує письмовий звіт про роботу під час практики в закладах дошкільної освіти, в якому подає відомості про виконання завдань усіх змістових модулів програми практики та індивідуальних завдань; описує практичні вміння і навички, набуті й удосконалені під час практики; передає особисті враження від практики та здійснює самоаналіз проведеної роботи; висловлює пропозиції щодо ускладнення і поліпшення організації та проведення практики.

Звітні документи здобувачі вищої освіти повинні подати керівникові групи впродовж трьох днів після закінчення практики

Перелік індивідуальної звітної документації:

1. Письмовий звіт про проходження практики в закладах дошкільної освіти, підписаний керівником групи та здобувачем вищої освіти.

2. Характеристика на здобувача вищої освіти-практиканта, підписана завідувачем закладу дошкільної освіти та завірена печаткою.

3. Щоденник практики в закладах дошкільної освіти.
4. Конспекти проведених здобувачем вищої освіти-практикантом залікових навчальних занять (вісім занять з різних розділів програми) із протоколами їх обговорення.
5. Конспект проведеної залікової форми життєдіяльності дітей дошкільного віку.
6. Психолого-педагогічна характеристика дитини дошкільного віку з протоколами виконання діагностичних завдань.
7. Матеріали соціометричного вивчення дитячого колективу.
8. Опис передового педагогічного досвіду одного з вихователів закладу дошкільної освіти.
9. Консультація для батьків чи конспект методичного заходу.
10. Дидактичний посібник з методичним описом.

6.5. Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Види робіт	Максимальна кількість балів
1.	Спостереження і аналіз навчально-виховної роботи в дошкільних групах	5
2.	Самостійна робота практиканта на посаді вихователя	10
3.	Розробка планів-конспектів та проведення залікових занять з різних розділів програми (не менше 8 залікових занять, кожне з яких оцінюється у 3 бали).	24
4.	Проведення залікової форми життєдіяльності дітей дошкільного віку	6
5.	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні	5
6.	Ведення педагогічного щоденника	10
7.	Вивчення особистості дитини, складання психолого-педагогічної характеристики	5
8.	Матеріали соціометричного вивчення дитячого колективу	5
9.	Підготовка та оформлення матеріалів тематичної консультації для батьків чи конспекту методичного заходу	5
10.	Дидактичний посібник з методичним описом	5
11.	Опис передового педагогічного досвіду одного з вихователів закладу дошкільної освіти	5
12.	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про практику в закладі дошкільної освіти керівнику практики	5
13.	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (фото, відео або медіа презентація)	10
Загальна кількість балів		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
82-89	Добре	
75-81		
69-74	Задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практики

90-100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на належному рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін оформлену на належному рівні документацію.

82-89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, в якому він перебував у період проходження практики, подав у визначений термін керівнику правильно оформлену документацію.

75-81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки колективу бази практики, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69-74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої

освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60-68 балів – Е («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівника практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35-59 балів – FХ («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою з практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0-34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

Практика в початковій школі

6.1. Мета практики:

- якісна підготовка студентів до здійснення педагогічної діяльності;
- розвиток умінь застосовувати у практичній діяльності знань з основ теорії педагогіки, психології та методик початкової освіти;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом і його використання;
- закріплення і вдосконалення професійно значущих компетентностей, що необхідні при виконанні функцій вчителя початкових класів і класного керівника в початковій школі в умовах освітнього процесу;
- здобуття студентами навичок самостійної практичної діяльності з наряду своєї майбутньої професії – учителя початкових класів.

6.2. Завдання практики:

- вироблення у майбутніх учителів педагогічних умінь і навичок практичної діяльності в закладах освіти, потреби в неперервній педагогічній самоосвіті;

- ознайомлення із сучасним станом освітньої роботи в закладах освіти, провідним педагогічним досвідом;
- ознайомлення з нормативно-правовими документами щодо організації освітнього процесу в початковій школі відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти;
- спостереження за методикою організації та проведення ранкових зустрічей;
- спостереження та аналіз особливостей роботи учителя під час реалізації завдань тематичного тижня;
- аналіз особливостей використання вчителем формувального оцінювання;
- розвиток уміння використовувати сучасні інноваційні технології освітнього процесу;
- формування творчого, дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності, набуття вмінь проводити наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень;
- вироблення навичок психолого-педагогічного вивчення колективу класу.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях.
2. Ознайомлення з освітнім закладом та нормативно-правовими документами щодо організації освітнього процесу в початковій школі.
3. Аналіз календарних та поурочних планів вчителів, плану виховної роботи класу, ознайомлення з класною документацією.
4. Складання індивідуального плану роботи на час проходження практики в початковій школі.
5. Відвідування у своєму класі всіх уроків та ранкових зустрічей відповідно до тематичних тижнів, їх конспектування.
6. Ведення педагогічного щоденника.
7. Підготовка та проведення уроків з навчальних дисциплін за період проходження практики.
8. Індивідуальна навчальна робота з учнями.

Змістовий модуль 2. Виховна діяльність

1. Відвідування виховних заходів у своєму класі, їх обговорення.
2. Підготовка, проведення та обговорення виховних заходів.
3. Підготовка і проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.

Змістовий модуль 3. Методична діяльність

1. Консультації у вчителів та методистів з організаційних та методичних питань.

2. Ознайомлення з методичним кабінетом школи.

3. Виготовлення дидактичного матеріалу.

4. Вивчення передового досвіду вчителів.

Змістовий модуль 4. Дослідницька діяльність

1. Психолого-педагогічне вивчення окремих учнів і колективу класу шляхом використання різних методів: спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціологічне вивчення та інше.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти

У визначений термін студенти, які пройшли практику в початковій школі, зобов'язані подати матеріали практики на кафедру. Оприлюднити результати проходження практики під час роботи підсумкової конференції у присутності колег-студентів, методистів, керівників.

Робоча документація:

1. Педагогічний щоденник.

В щоденнику повинна бути відображена наступна робота студента-практиканта в школі:

- список учнів;
- план розміщення учнів у класі;
- розклад дзвінків у школі;
- розклад уроків у класі, за яким закріплений студент;
- графік залікових уроків студента-практиканта;
- індивідуальний план студента-практиканта на весь період практики;
- психолого-педагогічний аналіз уроків (8).

2. Розробки планів конспектів уроків з дисциплін, які читаються в класі:

- української мови та читання (7);
- математики (7);
- інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (7);
- фізичної культури (2);
- інтегрованого курсу «Мистецтво» (2).

3. Конспекти виховних заходів (2).

4. Дидактичні матеріали, фотографії.

5. Опис досвіду педагогічної роботи вчителя з різних напрямів роботи з учнівським колективом.

Звітна документація:

1. Характеристика на студента-практиканта з місця проходження педагогічної практики.

2. Звіт студента про проведену роботу під час проходження практики.

Вся документація здається після закінчення практики в триденний термін груповому керівнику.

6.5. *Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики*

№ п/п	Зміст роботи, виконаної студентом	Кількість балів
1.	<i>Загальне оформлення та ведення педагогічного щоденника</i>	<i>Максимальна кількість балів 20</i>
1.1.	В щоденнику частково описана робота студента-практиканта. Допущені граматичні помилки та помилки в оформленні.	5-9
1.2.	В щоденнику у повній мірі описана робота, але були допущені неточності різного характеру.	10-15
1.3.	В щоденнику детально та послідовно викладена робота студента-практиканта. Помилки відсутні.	16-20
2.	<i>Розробка планів конспектів уроків та їх проведення</i>	<i>Максимальна кількість балів 60</i>
2.1.	Підготовка до уроків відповідає методичним вимогам, але були допущені незначні помилки методичного характеру.	1-12
2.2.	Підготовка до уроків відповідає методичним вимогам.	13-20
2.3.	Уроки проведені із чисельними методичними помилками. Допущені помилки стосуються фактичного навчального матеріалу та методики навчання.	1-17
2.4.	Уроки проведені із методичними помилками. Допущені помилки стосуються лише методики проведення уроку.	18-34
2.5.	Уроки проведені на високому науково-методичному рівні.	35-40
3.	<i>Розробка та проведення виховних заходів</i>	<i>Максимальна кількість балів 10</i>
3.1.	Розробка плану-конспекту виховної години (заходу) та презентації	1-3
3.2.	Проведення виховної години	4-7
4.	<i>Захист практики</i>	<i>Максимальна кількість балів 10</i>
Всього:		100

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів під час проходження практики:

90-100 – відмінно (A);

82-89 – дуже добре (B);

75-81 – добре (C);

67-74 – задовільно (D);

60-66 – достатньо (E);

35-59 – незадовільно (з можливістю повторного складання) (FX).

Оцінка «відмінно» – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити заняття з застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності, будувати стосунки з учнями та вчителями. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять з учнями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка «дуже добре» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити заняття, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з учнями та вчителями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «добре» – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до уроків, допускалися незначні помилки. Виявлено вміння проводити заняття, але заняття шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «задовільно» – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з виробничої практики вимогами, але подано із запізненням. У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів, керівників практики. Щоденник не вірно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «достатньо» – завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Звітну документацію або оформлено з помилками, або подано із запізненням. У документах студента-практиканта в цілому зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, присутні не всі підписи вчителів. Щоденник недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «незадовільно (з можливістю повторного складання)» – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика-відгук. Для представлення до захисту на засіданні комісії, робота студента повинна бути оціненою керівником практики на робочому місці – до 59 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) від 26.01.2021 р. / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: <https://cutt.ly/fJVbUNr> (дата звернення: 03.05.2022).
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п> (дата звернення: 07.05.2022).
3. Закон України «Про освіту» (зі змінами 2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n2> (дата звернення: 07.05.2022).
4. Педагогічна практика [Текст] / МОН молодь спорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини ; уклад. М. Т. Мартинюк, О. В. Гнатюк, Т. Л. Годованюк, Н. М. Стеценко. Вид. 3-тє, переробл. та допов. Умань : Жовтий О. О., 2013. 181 с.
5. Мороз І. В., Ярошенко О. Г. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах : навчальний посібник / МОН України. НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. 90 с.
6. Шулдик В. І., Шулдик Г. О. Педагогічна практика : навчально-методичний посібник. Вид. 2-ге, змінене й доповнене. Умань : Жовтий О. О., 2013. 162 с.
7. Книга методиста: довідково-методичне видання /Упорядник Н. І. Шинкарук. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 352 с.
8. Островецька Н. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ, 2003. 175 с.
9. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. *Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі*: науково-методичний посібник. Суми : ТОВ Видавництво «Антей», 2006. С. 265–302.
10. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. Львів, 2016. 64 с.
11. Мазоха Д. С., Опаначенко Д. С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
12. Базовий компонент дошкільної освіти»: [затв. Рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богущ А. М., дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. Київ : Видавництво, 2012. 26 с.

13. Крутій К. Л. Планування роботи сучасного дошкільного навчального закладу: поняття, особливості, умови ефективної реалізації. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС.ЛТД», 2005. 208 с.

14. Попиченко С. С., Рогальська Н. В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: навчально-методичний посібник. Умань : ПП Жовтий, 2016. 116 с.

15. Пащенко М. І. Резніченко І. Г. Виховна робота в літніх оздоровчих таборах : навчально-методичний посібник. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 154 с.

Додаток А

Декану факультету початкової освіти
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини
професору Борису ЯКИМЧУКУ

Директора

_____

(назва закладу)
Іванова Івана Івановича

КЛОПОТАННЯ

Прошу направити здобувача(ку) вищої освіти факультету початкової освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

для проходження виробничої практики з _____
на базі _____

(назва закладу)

Керівництво від бази практики гарантує:

1. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.
2. Створити необхідні умови для виконання здобувачами вищої освіти програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.
3. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти протягом проходження практики безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.
4. Надати здобувачам вищої освіти і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.
5. Під час практики здобувачі вищої освіти виконують всі правила внутрішнього розпорядку. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.
6. Після закінчення практики дати характеристику (відгук) про кожного здобувача вищої освіти, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.
7. Практику здобувачі вищої освіти проходять на безоплатній основі.

Дата

Директор закладу _____

_____ *Додаток Б*

**Характеристика (відгук)
на роботу здобувача вищої освіти групи**

_____ *(прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти)*

_____
_____
_____

«___» _____ 20 р.

*Посада керівника практики
від організації*

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

печатка

Необхідно зазначити про:

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення завдань за програмою практики;
- якості, які продемонстрував здобувач вищої освіти під час проходження практики;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій;
- вміння дотримуватись етичних правил поведінки;
- активність та ініціативність;
- ступінь володіння й використання форм та методів педагогічної діяльності;
- вміння будувати стосунки з учнями та вчителями;
- повноту виконання програми та індивідуального завдання;
- загальну оцінку проходження практики.

**Орієнтовна схема написання звіту про проходження педагогічної
практики студентами**

Звіт

студента _____ курсу _____ факультету

Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

про педпрактику, проведenu у _____ школі
з _____ по _____ 20 р.

I. Навчальна робота

- 1.З яких предметів проходив практику.
- 2.Прізвища вчителів, до яких був прикріплений.
- 3.Скільки відвідав уроків у цих вчителів.
- 4.Скільки відвідав уроків з інших предметів (з яких).
- 5.Скільки написав рецензій аналізу уроків.
- 6.Які наочні посібники виготовлені.
- 7.Скільки занять провів суспільно корисної, продуктивної праці.

II. Методична робота

- 1.З якими документами школи познайомився.
- 2.Яку педагогічну та методичну літературу прочитав.

III. Виховна робота

- 1.До якого класу був прикріплений. Кількість учнів у класі.
- 2.Прізвище класного керівника.
- 3.Скільки разів був на класних зборах (виховних годинах). Скільки провів сам.
- 4.Скільки разів був на політінформаціях. Скільки провів сам.
- 5.Культпоходи, екскурсії.